МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свєнціцького

Затверджено
На засіданні кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свєнціцького
філологічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри_____
(проф. Татаренко А.Л.)

Силабус з навчальної дисципліни «Проблеми усного перекладу», що викладається в межах ОПП «Болгарська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська

Львів 2020 р.

Силабус курсу «Проблеми усного перекладу»
2020/2021 навчального року

Назва курсу	Проблеми усного перекладу
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свєнціцького
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.032 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська
Викладачі курсу	асистент Сорока О.Б.
Контактна інформація викладачів	olga.soroka@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга о 19.30
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Основні **завдання** навчальної дисципліни «Проблеми усного перекладу»: • ознайомити студентів з теоретичними основами усного перекладу та становленням усного перекладу як виду професійної діяльності; • ознайомити студентів з основними принципами та правилами діяльності усного перекладача, проблемами психологічного характеру із якими стикається усний перекладач; • навчити долати психологічні та екстралінгвістичні (позамовні, країнознавчі) проблеми й труднощі, пов'язані із практикою перекладу; • розвивати у студентів найважливіші види мовно-розумової діяльності з метою застосування теоретичних знань на практиці усного (синхронного та послідовного) перекладу; • розвивати у студентів перекладацьку компетентність, фахові практичні вміння та навички перекладу з болгарської мови українською та навпаки різної тематики. • формувати й закріплювати стійкі практичні навички усного абзацно-фразового, послідовного та синхронного перекладу на слух, а також перекладу з аркуша; • навчити застосовувати техніки вільного усного перекладу для потреб ділових переговорів та ведення бізнесу болгарською мовою; • поглиблювати знання щодо організації мови та фонові знання, що мають відношення до країни мови, на яку та з якої здійснюється усний переклад; • правила професійної етики.
Коротка анотація курсу	Курс «Проблеми усного перекладу» призначений для студентів-славістівдругого року навчання у магістратурі, дає студентам змогу розвивати та вдосконалювати фахові практичні вміння та навички

	усного перекладу різної тематики. Студенти вправляються в різних видах перекладу, зокрема синхронному та послідовному, та вивчають особливості, пов'язані з цими видами перекладу.
Мета та цілі курсу	**Мета курсу** – підготувати фахівців у галузі усного перекладу, що передбачає розвиток фахової компетентності перекладача для забезпечення процесу міжмовної і міжкультурної комунікації в різних галузях і сферах економіки, науки, техніки, освіти, культури шляхом перекладу різножанрових текстів з болгарської мови українською та навпаки; **Практичні цілі**: – сформувати у студентів професійні навички усного перекладача, підготувати фахівців з усного перекладу (болгарсько-українського та українсько-болгарського) високої кваліфікації для здійснення усних перекладів різної тематики та складності, для подальшої роботи в різних установах в якості усного перекладача (перекладача на заходах різного типу, перекладача-референта, перекладача-менеджера, гіда-перекладача, перекладача-супроводжуючої особи); –підготувати студентів до проведення самостійних наукових досліджень у сфері усного перекладу.
Література для вивчення дисципліни	*Основна:* *1. кирилицею:* 2. Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. 3. Максименко О.В. Усний переклад: теорія, вправи, тексти (французька мова). – Київ, 1986. 4. Максімов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). – Київ: Ленвіт, 2007. – 416с. 5. Мірам Г. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат. Посібник з англійської мови для ВНЗ (+ компакт-диск.) /О.Гон, В Морозов, В.Гулик, М.Голованчук. – К.: Факт, 2005. – 152 с. 6. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В.Новоселецька, О.А.Пелипенко – Острог, 2007 – 193 с. 7. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник./ За ред.. Л.М.Черноватого та В.І.Карабана. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 152 с. б) *латиницею:* 8. Levý J. Úmění překladu. Panorama. – Praha: Edice Pyramida, 1983. 9. Makarová V. Tlmočenie. Hraničná oblasť medzi vedou, skúsenosťou a umením možného. Bratislava: STIMUL, 2004. 10. Newmark P. Approaches to translation. – Phoenix ELT, 1980. 11. Translation in practice: a symposium / edited by Gill Paul. – 1st ed. Dalkey Archive Press, 2009. – 88p. 12. Ukrajinský jazyk a kultúra v umeleckom a odbornom preklade v stredoeurópskom priestore // Zborník príspevkov. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2020. 160 s. 13. Čeňková, I. a kol. (2001). Teorie a didaktika tlumočení I. UK FF Praha: Desktop Publishing.

	14. Čeňková, I. (1988). Teoretické aspekty simultánního tlumočení, AUC Philologica monographia XCIX, Praha. 15. Čeňková, I.(2008), Úvod do teorie tlumočení, ČKTZJ Praha. *Додаткова:* 16. Крейчова Е. Славянският Вавилон (за интерференцията между славянските езици) / Е. Крейчова. – София: Парадигма, 2016. – 105 с. **17.** Ликоманова И. Славяно-славянският превод: Лингвистичен подход към художествения текст / И. Ликоманова. – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2006. – 301 с. 18. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. Вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад» / Л.М.Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 376 с. *Електронні ресурси:* 1. https://ibl.bas.bg/rbe/ 2. http://bg.glosbe.com/uk/bg/
Тривалість курсу	Один семестр (3).
Обсяг курсу	Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних занять, 16 годин практичних занять і 58 годин самостійної роботи, 3кредити ЄКТС у 3 семестрі. 2 модулі.
Очікувані результати навчання	Опанувавши дисципліну студент повинен: **знати:** - основні теоретичні проблеми усного перекладу; - класифікацію видів усного перекладу; - типові помилки при усному перекладі; - правила професійної етики перекладача; **уміти:** - швидко, впевнено та правильно користуватися здобутими знаннями на практиці; - професійно здійснювати адекватний усний переклад різностильових та різножанрових текстів загального характеру чи спеціальної тематики з голосу, аркуша, аудіо- або відеозапису; - спонтанно та чітко висловлювати думки двома мовами, швидко підбирати адекватні мовні засоби в різних жанрах усного мовлення; - самостійно застосовувати лексичні та граматичні трансформації під час перекладу, адекватно перекладати одиниці різного мовного рівня; - реферувати, перекладати та коментувати усний матеріал різної тематики, стилів, жанрів; - вільно перекладати з болгарської мови українською та навпаки, вміти оцінювати якість виконаного перекладу; - долати труднощі та складні ситуації під час усного

	перекладу, поводитись при перекладі згідно з основними правилами вербальної та невербальної поведінки перекладача, володіти професійним етикетом перекладача.
Ключові слова	Усний переклад, синхронний переклад, послідовний переклад, перекладач.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Основна слов'янська мова (болгарська), Теорія і практика перекладу, Актуальні проблеми перекладознавства
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Вивчення дисципліни «Проблеми усного перекладу»передбачає застосування таких методів навчання: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, демонстрація, ілюстрація, метод спостереження, метод аналізу, частково-пошуковий метод, інтерактивні методи, створення ситуацій зацікавленості. Під час практичних занять студенти переглядають відеосюжети та слухають аудіоуривки, що ілюструють роботу в різних видах перекладу, тренуються робити різні види перекладу.
Необхідне обладнання	Проєктор, ноутбук, флешка, навушники, мікрофон, колонки
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Критерії оцінювання успішності студентів: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступною системою: усне опитування за темами лекційних та практичних занять – від 1 до 3 балів; індивідуальні завдання (синхронний та послідовний усний переклад) оцінюються від 1 до 13 балів кожне; екзамен (опитування в усній формі, що стосується тем, висвітлених під час лекційних занять) – 50 балів.
Питання до іспиту	1. Історія усного перекладу. 2. Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. 3. Види усного перекладу. 4. Місце усного перекладу серед інших гуманітарних дисциплін 5. Вимоги до усного перекладача. Професійні навички усного перекладача. 6. Психологічна підготовка усного перекладача для роботи в умовах стресу. 7. Шляхи подолання труднощів при сприйнятті іноземної мови на слух. 8. Усний двосторонній переклад: лексичні та граматичні труднощі. 9. Навички швидкого перекладу без пауз і зупинок:вправи на тренування пам'яті та концентрації уваги. 10. Перекладацькі уміння та навички: зорового-усного перекладу з аркуша. 11. Послідовний переклад як процес передачі повідомлень. 12. Абзацно-фразовий переклад без запису під час пауз оратора. 13. Форми скороченого запису при усному послідовному перекладі.

	14. Основи синхронного перекладу. 15. Використання технічних засобів при перекладі. 16. Бригадний метод при синхронному перекладі. 17. Екстралінгвістичні труднощі та проблеми взаєморозуміння й перекладу. 18. Окремі міжнародні норми, стандарти та вимоги до усного перекладу. 19. Деякі правові питання усного перекладу, пов'язані з міжнародними переговорами будь-якого рівня. 20. Етичні норми при усному перекладі.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І (перший семестр)				
2 год.	Тема 1. Історія усного перекладу. Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. Творчо-мисленнєвий процес усного перекладу. Види усного перекладу. Місце усного перекладу серед інших гуманітарних дисциплін.	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В. Новоселецька, О.А. Пелипенко – Острог, 2007 – 193 с. Čeňková, I. Úvod do teorie tlumočení, ČKTZJ Praha, 2008. Ликоманова И. Славяно-славянският превод:	Теоретичні та практичні завдання	1.10. 2020

			Лингвистичен подход към художествения текст / И. Ликоманова. – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2006. – 301 с.		
2 год.	Усний переклад економічної тематики: стан та розвиток економіки, світова економічна криза. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	29.09. 2020
2 год.	Тема 2. Сутність та особливості перекладацької діяльності.Вимоги до усного перекладача.Професійні навички усного перекладача. Психологічна підготовка усного перекладача для роботи в умовах стресу. Психологічні труднощі усного перекладу. Шляхи подолання «психологічного бар'єру» на початку усного перекладу Подолання труднощів при сприйнятті іноземної мови на слух. Складності слухового сприйняття в розпізнаванні слів, структур, речень при ефекті так званого злиття звуків. Найтиповіші скарги перекладачів за умови недостатньої психологічної підготовки до усного перекладу («страх», «стан емоційного шоку», збій ритму дихання, втрата голосу, «провали в пам'яті», втрата адаптаційних механізмів та ін.).	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В. Новоселецька, О.А. Пелипенко – Острог, 2007 – 193 с. Translation in practice: a symposium / edited by Gill Paul. – 1st ed. Dalkey Archive Press, 2009. – 88p.	Теоретичні та практичні завдання	8.10. 2020

2 год.	Усний переклад правознавчого та політичного характеру: політичне життя, євроінтеграція, законодавство, вибори. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	6.10.2020
2 год.	Тема 3: Усний двосторонній переклад. Етапи обробки інформації при усному перекладі. Прийоми раціонального перекладу та способи нестандартного перекладу в усному перекладі. Вимоги до професійного усного перекладу. Лексичні аспекти перекладу. Граматичні труднощі усного перекладу.	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Крейчова Е. Славянският Вавилон (за интерференцията между славянските езици) / Е. Крейчова. – София: Парадигма, 2016. – 105 с. Translation in practice: a symposium / edited by Gill Paul. – 1st ed. Dalkey Archive Press, 2009. – 88p. Makarová V. Tlmočenie. Hraničná	Теоретичні та практичні завдання	15.10. 2020

			oblasť medzi vedou, skúsenosťou a umením možného. Bratislava: STIMUL, 2004.		
2 год.	Усний переклад культурологічного змісту: театр, книжковий форум, літературні зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	13.10. 2020
2 год.	Тема 4: Практика усного перекладу. Закономірності та особливості у перекладі з рідної мови на болгарську та навпаки. Набуття навичок швидкого перекладу без пауз і зупинок. Вправи на тренування пам'яті та концентрації уваги. Навчання ритму, фразування, інтонації, правильного дихання. Моделювання та автоматизація мовних структур.	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Translation in practice: a symposium / edited by Gill Paul. – 1st ed. Dalkey Archive Press, 2009. – 88p.	Теоретичні та практичні завдання	22.10. 2020
2 год.	Усний переклад сфери міжнародних відносин та офіційно-ділового стилю: заяви, протоколи, візити. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	20.10.2020
	МОДУЛЬ II (перший семестр)				
2 год.	Тема 5: Практичне набуття навичок послідовного та синхронного перекладу. Розвиток перекладацьких умінь та навичок: зорового-усного перекладу з аркуша; двостороннього усного перекладу на слух інформації, поданої	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св.	Теоретичні та практичні завдання	29.10. 2020

	технічними засобами; швидкого перекладу й читання іншомовних матеріалів з зазначеної спеціальності з вичерпним розумінням змісту та стислим передаванням основної думки рідною мовою.		Климент Охридски», 2011. – 324 с. Čeňková, I. Teoretické aspekty simultánního tlumočení, AUC Philologica monographia XCIX, Praha, 1988.		
2 год.	Усний переклад медичної тематики та сфери охорони здоров'я. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	27.10.2020
2 год.	Тема 6: Послідовний переклад як процес передачі повідомлень. Переклад конференцій, практика у «віртуальному офісі». Абзацно-фразовий переклад без запису під час пауз оратора. Перекладацький скоропис. Форми скороченого запису при усному послідовному перекладі.	Лекційне заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник./ За ред.. Л.М.Черноватого та В.І.Карабана. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 152 с.	Теоретичні та практичні завдання	5.11. 2020
2	Усний переклад науково-технічної сфери: нове у	Практи	Словники, матеріали	Практичні вправи	3.11.2020

год.	світі, створення нових продуктів, ІТ-технології, мітінги, співбесіди. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	чне заняття	для перекладу		
2 год.	Тема 7: Основи синхронного перекладу. Використання технічних засобів: спеціальне обладнання під час роботи: кабінка та пульт перекладача, радіо- та звичайні мікрофони, акустичні та відео-системи тощо. Бригадний метод при синхронному перекладі. Екстралінгвістичні труднощі та проблеми взаєморозуміння й перекладу.	Лекцій не заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Čeňková, I. Teoretické aspekty simultánního tlumočení, AUC Philologica monographia XCIX, Praha, 1988.	Теоретичні та практичні завдання	12.11. 2020
2 год.	Усний переклад релігійного характеру: проповіді, лекції, зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практи чне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	10.11.2020
2 год.	Тема 8: Критерії оцінювання перекладу. Окремі міжнародні норми, стандарти та вимоги до усного перекладу. Деякі правові питання усного перекладу, пов'язані з міжнародними переговорами будь-якого рівня. Етичні норми при усному перекладі. Вартість усного перекладу.	Лекцій не заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Translation in practice: a symposium	Теоретичні та практичні завдання	19.11. 2020

			/ edited by Gill Paul. – 1st ed. Dalkey Archive Press, 2009. – 88p.		
2 год.	Усний переклад фільмів, мульфільмів, вистав. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи, переклад фільму	17.11.2020